

Noen nøkkeltall ESPAD 2015

Positiv utvikling

European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA) legger i dag fram resultater fra den store europeiske skoleundersøkelsen ESPAD (the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs) om bruk av tobakk, alkohol, narkotika blant 15-16 åringer. Det er til nå foretatt seks datainnsamlinger (1995, 1999, 2003, 2007, 2011 og 2015) og undersøkelsen i 2015 omfattet 35 europeiske land og i underkant av 100 000 skoleelever. Det samme spørreskjemaet blir brukt i alle land. Dette gjør at en kan følge og sammenligne utviklingen i ulike europeiske land når det gjelder ungdoms bruk av de ulike substansene. Det tidlige SIRUS, nå Folkehelseinstituttet, har hatt ansvaret for den norske delen. Undersøkelsene viser en gjennomgående positiv utvikling i bruk av både tobakk, alkohol og narkotika. Det framkommer også at norske 15- 16 åringer kommer svært godt ut sammenlignet med 15-16 åringer i de fleste land i Europa.

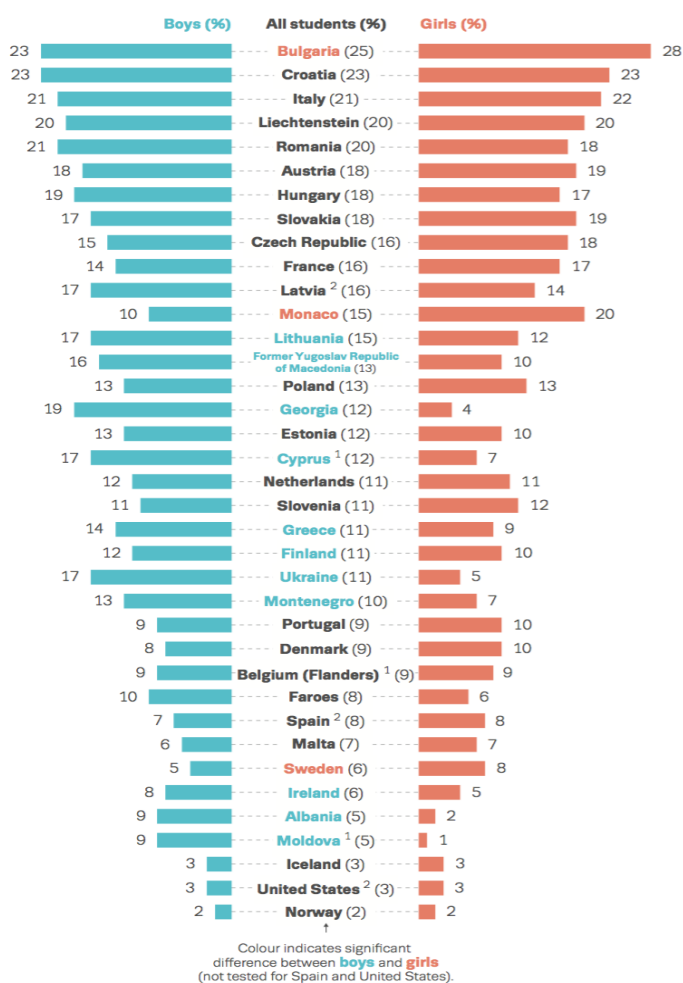
Tobakk

Resultatene viser en positiv utvikling i Europa i bruk av sigaretter blant 15-16 åringer. Dette gjelder både personer som oppgir at de har røykt «noen gang», røyking i løpet av de siste 30 dager og daglig røyking. Mens det i 1995 var 33 prosent som oppga at de aldri hadde røykt var denne andelen økt til 53 prosent i 2015. Når det gjelder daglig røyking er andelen redusert fra 20 – 24 prosent i årene 1995-2003 til 13 prosent i 2015.

Ser vi på de norske 15-16 åringene, finner vi at nedgangen har vært større enn for Europa som helhet. Mens andelen norske 15-16 åringer som oppga at de aldri hadde røykt, var rundt 30 prosent i de første undersøkelsesårene, økte den til i underkant av 70 prosent i 2015. Når det gjelder daglig røyking har det vært en nedgang fra omkring 20 prosent i de første undersøkelsesårene til to prosent i 2015.

Norge hadde i 2015 den laveste andelen 15-16 åringer som oppga at de røykte daglig sammenlignet med andre land i Europa (figur 1).

Figur 1. Andel 15-16 åringer i ulike europeiske land som i 2015 oppga å ha røykt daglig i løpet av de siste 30 dager.

¹ Belgium (Flanders), Cyprus and Moldova: limited geographical coverage.

² Latvia, Spain and United States: limited comparability.

- Andel 15-16 åringer i **Europa** som **aldri** hadde røykt økte fra noe over 30 prosent i årene 1995 – 2003 til 53 prosent i 2015.
- I de samme årene økte andelen **norske** 15-16 åringer som **aldri** hadde røykt, fra rundt 30 prosent til 70 prosent i 2015.
- Andel **dagligrøykere** blant 15-16 åringer i **Europa** er redusert fra 20-24 prosent i årene 1995-2003 til 13 prosent i 2015.
- I de samme årene er andelen **dagligrøykere** blant 15-16 åringer i **Norge** redusert fra omkring 20 prosent til to prosent.
- **Norske** 15-16 åringer har den laveste andelen **dagligrøykere** i Europa.

Alkohol

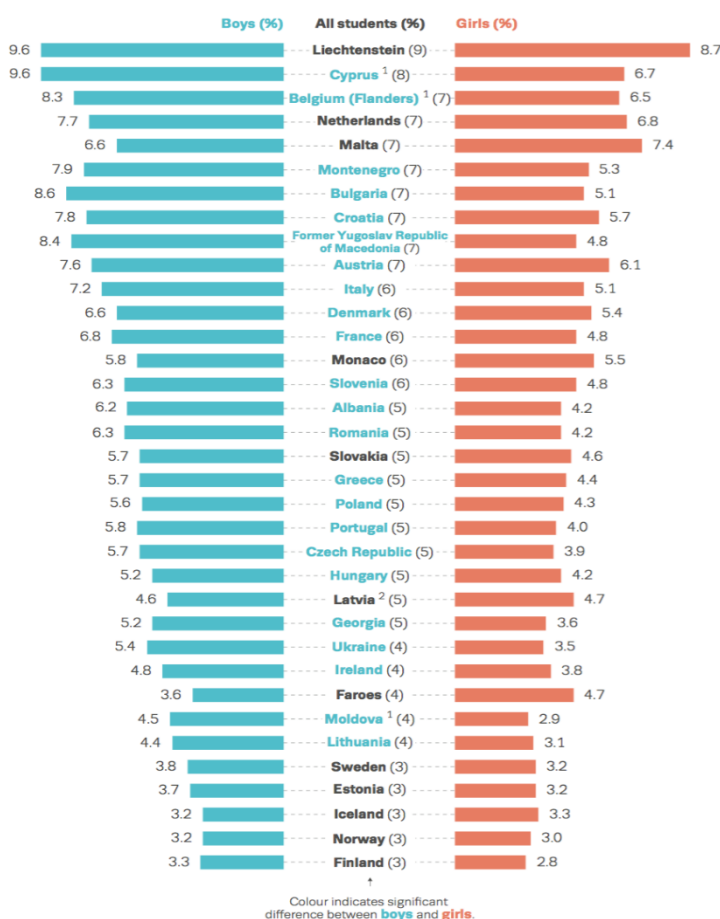
De fleste 15-16 åringer i Europa rapporterer at de har drukket alkohol. Det har imidlertid vært en nedgang fra 89 prosent i 1995 til 81 prosent i 2015 som oppga at de noen gang hadde drukket. Tilsvarende var det en nedgang i andel som oppga å ha drukket i løpet av de siste 30 dager fra 56 prosent i 1995 til 47 prosent i 2015. I løpet av de 20 årene undersøkelsene er blitt gjennomført, har det imidlertid ikke vært noen nedgang i andel 15-16 åringene som oppgir å ha drukket relativt store

mengder alkohol i samme drikkesituasjon (høykonsumsituasjoner). Andelen 15-16 åringer som rapporterte at de har drukket 5 alkoholenheter eller mer i samme drikkesituasjon i løpet av de siste 30 dager, har vært rundt 40 prosent i hele perioden.

Blant de norske 15-16 åringer som inngår i undersøkelsene, var det en økning i andel som oppga at de noen gang hadde drukket alkohol, fra 79 prosent i 1995 til omkring 85 prosent i 1999 og 2003, mens det så har vært en nedgang til 2015, der 57 prosent oppga at de noen gang hadde drukket. Tilsvarende var det en økning i andel som oppga å ha drukket i løpet av de siste 30 dager, fra 43 prosent i 1995 til 55 prosent i 1999, og så en jevn nedgang til 22 prosent i 2015. Andelen norske 15-16 åringer som rapporterte å ha drukket fem alkoholenheter eller mer ved samme drikkesituasjon, økte fra 37 prosent i 1995 til 50 prosent i 1999, mens den så har gått jevnt ned til 21 prosent i 2015.

Norske 15-16 åringer befinner seg i det nedre sjiktet sammenlignet med andre land i Europa både når det gjelder andel som i 2015 oppga å ha drukket noen gang, andel som oppga å ha drukket i løpet av de siste 30 dager (figur 2) og andel som oppga å ha drukket fem alkoholenheter eller mer ved siste drikkesituasjon i løpet av de siste 30 dager.

Figur 2. Antall ganger 15-16 åringer i ulike europeiske land har drukket alkohol i løpet av de siste 30 dager, 2015.

¹ Belgium (Flanders), Cyprus and Moldova: limited geographical coverage.

² Latvia: limited comparability

- Det har vært en nedgang i andel 15-16 åringer i **Europa** fra 89 prosent i 1995 til 81 prosent i 2015 som oppga at de har drukket alkohol **noen gang**.

- I **Norge** var det en økning i andel 15-16 åringer som oppga å ha drukket alkohol **noen gang**, fra 79 prosent i 1995 til 84 prosent i 2003, mens det deretter har vært en nedgang til 57 prosent i 2015.
- Det har ikke vært noen nedgang i andel som har rapportert såkalte **høykonsumsituasjoner** (drukket fem enheter eller mer) blant 15-16 åringer i **Europa**.
- Det var en økning i andel **norske** 15-16 åringer som rapporterte **høykonsumentsituasjoner** fra 37 prosent i 1995 til 50 prosent i 1999, mens det så har vært en jevn nedgang til 19 prosent i 2015.
- **Norske** 15-16 åringer befinner seg i det nedre sjiktet sammenlignet med andre land i Europa både når det gjelder andel som i 2015 rapporterte å ha drukket alkohol i løpet av siste 30 dager og andel som i løpet av **siste 30 dager** hadde drukket **5 alkoholenhet eller mer** ved samme drikkesituasjon.

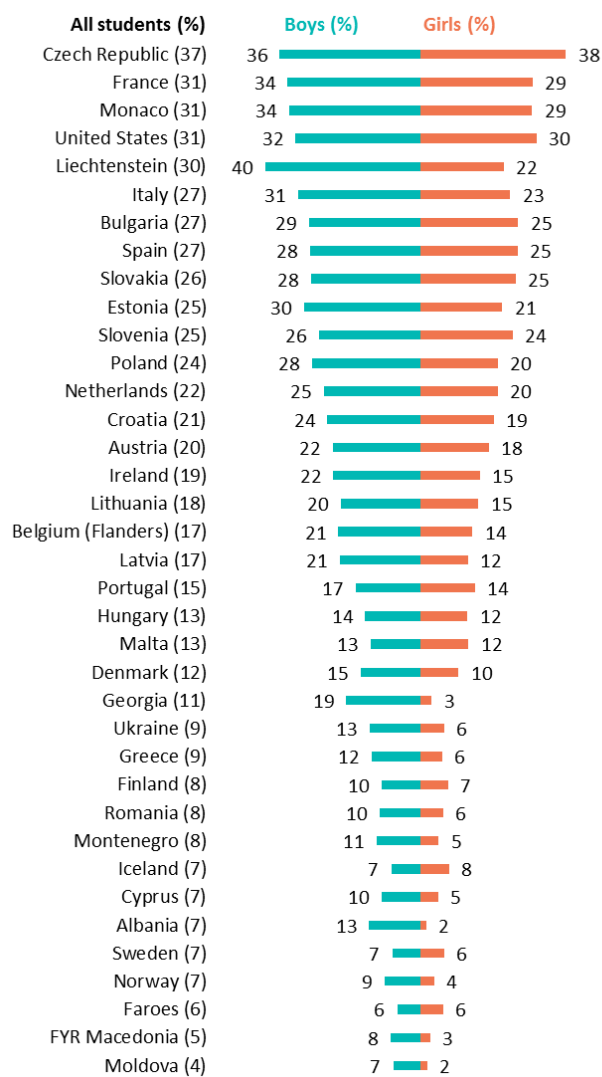
Cannabis

Når det gjelder narkotika er cannabis det mest brukte stoffet. Mens det var en økning i den gjennomsnittlige andelen 15-16 åringer i Europa som oppga bruk av cannabis i de første undersøkelsesårene fra 11 prosent i 1995 til 19 prosent i 2003, har andelen i de siste undersøkelsene vært relativt stabil omkring 17-18 prosent. Tilsvarende var det en økning fra fire prosent i 1995 til åtte prosent i 2003 som oppga bruk i løpet av de siste 30 dager. I de tre siste undersøkelsesårene har denne andelen vært syv prosent.

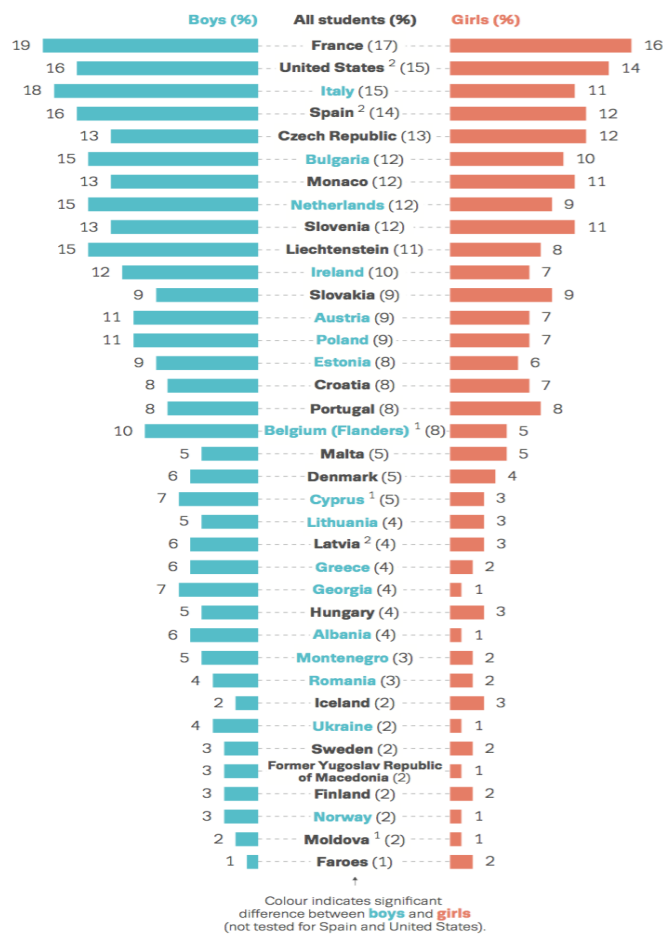
For norske 15-16 åringer økte andelen som oppga å ha brukt cannabis noen gang, fra seks prosent i 1995 til 12 prosent i 1999, mens det så har vært en nedgang til seks–syv prosent i de senere år (figur 3). I de første undersøkelsesårene var det tre-fire prosent norske 15-16 åringer som oppga å ha brukt cannabis i løpet av de 30 siste dager. Den tilsvarende andelen i 2011 og 2015 har vært to prosent.

Norske 15-16 åringer kommer også godt ut når det gjelder bruk av cannabis med lave andeler sammenlignet med andre land i Europa (figur 4).

Figur 3. Andel 15-16 åringer i ulike europeiske land som i 2015 oppga å ha brukt cannabis noen gang.

Figur 4. Andel 15-16 åringer i ulike europeiske land som i 2015 oppga å ha brukt cannabis siste 30 dager.

¹ Belgium (Flanders), Cyprus and Moldova: limited geographical coverage.

² Latvia, Spain and United States: limited comparability.

- Det var en økning i den gjennomsnittlige andelen 15-16 åringer i **Europa** om oppga å ha brukt cannabis **noen gang**, fra 11 prosent i 1995 til 19 prosent i 2003, mens andelen i de senere undersøkelsesår har vært 17 prosent.
- Andelen **norske** 15-16 åringer som oppga å ha brukt cannabis **noen gang**, økte fra seks prosent i 1995 til 12 prosent i 1999, mens den i de senere undersøkelsesårene er redusert til seks-syv prosent.
- Det var en økning fra fire prosent i 1995 til åtte prosent i 2003 av 15-16 åringer i **Europa** som oppga å ha brukt cannabis i løpet av de **siste 30 dager**. I de tre siste undersøkelsesårene har denne andelen vært syv prosent.
- I de første undersøkelsesårene oppga tre-fire prosent **norske** 15-16 åringer å ha bruk av cannabis i løpet av de **siste 30 dager**. Den tilsvarende andelen i de siste undersøkelsesårene har vært to prosent.
- Andelen **norske** 15-16 åringer som oppga bruk av cannabis noen gang og i løpet av de siste 30 dager, er blant de laveste i Europa.

Andre rusmidler

Bruken av andre illegale rusmidler har i perioden 1995-2015 vært omkring 5% (noen gangs bruk) blant 15-16 åringer i Europa. I Norge har denne andelen vært omkring 1 prosent.

I 2015 rapporterte 4% av 15-16 åringene i Europa at de noen gang hadde brukt nye psykoaktive stoffer (f.eks syntetisk cannabis). Tilsvarende tall for Norge var 1 prosent.